

โรงเรียนเซนต์โยเซฟนครสวรรค์

ยินดีต้อนรับ

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์
Home-Based Learning
SJN Online Classroom

YouTube

LIVE

zoom

สวัสดีค่ะเด็กๆ

การสร้างสรรค์วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ประวัติศาสตร์ ม.4

ตัวชี้วัด ส 4.3 ม.4-6/3

วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการ
สร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และ
วัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อ
สังคมไทยในยุคปัจจุบัน

การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย ภาคเหนือ ภาคกลาง

การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย ภาคตะวันออก ภาคใต้

สภาพภูมิศาสตร์

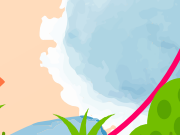
- ภาคเหนือมีลักษณะเป็นเทือกเขา สลับกับที่ราบ ผู้คนจะกระจายตัวอยู่เป็นกลุ่ม มีวิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมเป็นของตนเอง

- วัฒนธรรมของภาคเหนือ อาจเรียกว่า

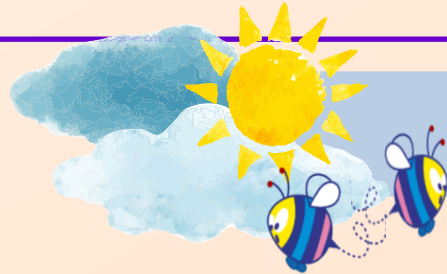
"กลุ่มวัฒนธรรมล้านนา" ซึ่งเป็น วัฒนธรรมเก่าแก่ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ภาคเหนือ

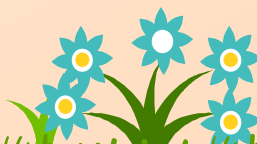

การเพาะปลูกแบบขั้นบันได

แหล่งที่มา : https://sites.google.com/site/thitheiywcheiyngnim10xandab/_/rsrc/1486126911024/na-khan-bandi/127_FN7j7J2H5q7wVqC7JqG7_large.jpg

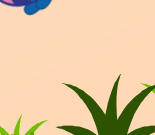

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ

- ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี ชาวเหนือเชื่อในเรื่องการนับถือผีตั้งแต่เดิม โดยเชื่อว่าสถานที่แทบทุกแห่ง มีผีให้ความคุ้มครองรักษาอยู่ ความเชื่อนี้จึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเหนือ (พ่อฮู้แม่ฮู้) เมื่อไปวัดฟังธรรมก็จะประกอบพิธีเลี้ยงผี คือ จัดหาอาหารคาว-หวานเช่น ส้มโวยี่ป๋วยำด้วย

ภาคเหนือ

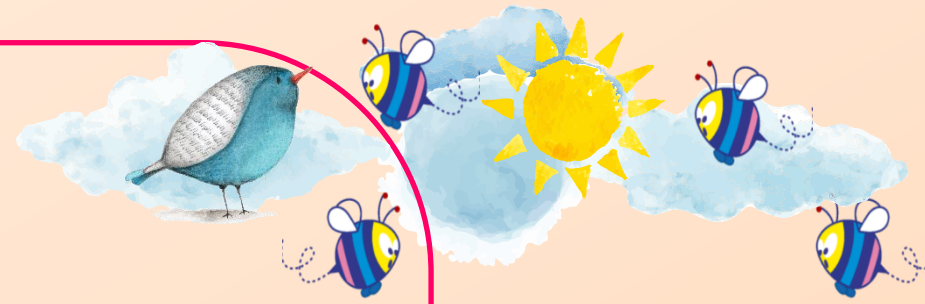

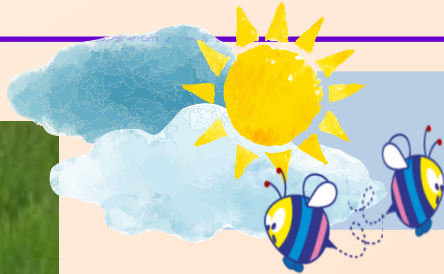
ผีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวล้านนา

- ผีบรรพบุรุษ มีหน้าที่ คุ่มครองเครือญาติและครอบครัว
- ผีอารักษ์ หรือผีเจ้าที่ มีหน้าที่คุ่มครองบ้านเมืองและชุมชน
- ผีขุนน้ำ มีหน้าที่ให้น้ำแก่ไร่นา
- ผีฝาย มีหน้าที่คุ่มครองเมืองฝาย
- ผีสบน้ำ, ผีปากน้ำ คุ่มครองบริเวณที่แม่น้ำสองสายบรรจบกัน
- ผีวิญญาณประจำข้าว เรียกว่า เจ้าแม่โพสพ

ภาคเหนือ

ไหว้แม่โพสพ

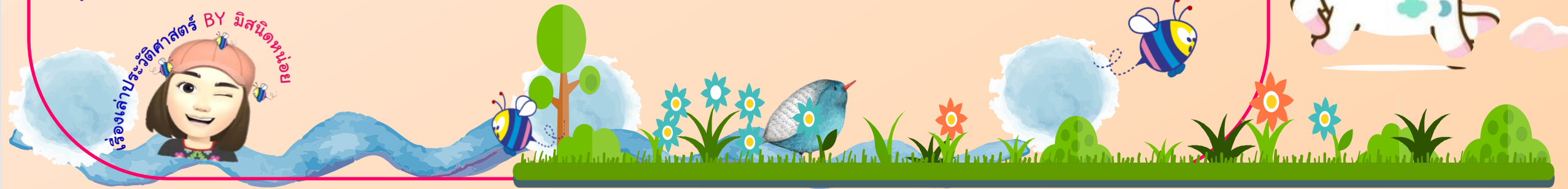

"การเลี้ยงผีเสื้อผีเสื้อ" ช่วงฤดูร้อน

1. เมื่อเวลามีคนเจ็บป่วย ไม่สบายในหมู่บ้าน จะทำพิธีบนผีเสื้อ เพื่อขอให้ช่วยรักษา เมื่อเวลาที่หายแล้วจะต้องทำพิธีเชิญวิญญาณผีเสื้อมาลง และจัดหาดนตรีมาเล่น

2. เมื่อไม่มีคนเจ็บป่วยในหมู่บ้านจะต้องทำพิธีเลี้ยงผีเสื้อผีเสื้อทุกปี โดยจะต้องหาฤกษ์ยามที่เหมาะสม และจะต้องกระทำก่อนเข้าพรรษา เพราะถ้าไม่ทำพิธีผีเสื้อผีเสื้ออาจจะไม่คุ้มครอง

ภาคเหนือ

คนล้าชานนากับความเชื่อในการเลี้ยงผี ถือได้ว่าเป็น
พิธีกรรมที่สำคัญ เพื่อให้มีจิตสำนึกที่แท้จริงและไม่ลืมเลือน
วิญญาณของผีบรรพบุรุษ ที่เคยช่วยเหลือให้พวกเขามีชีวิตที่
ปกติสุขมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า เราจึงมักเห็นเรือนเล็ก ๆ หลังเก่า
ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน นั่นก็คือ "หอเจ้าที่ประจำหมู่บ้าน" ที่ยัง
ย้าเตือนให้พวกเขาไม่ให้หลงไหล ไปกับกระแสสังคม

ภาคเหนือ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสินัดน้อย

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ประเพณีของภาคเหนือ มีลักษณะเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิต ที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อ ในเรื่องการนับถือผี ทำให้มีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และลักษณะของประเพณีแตกต่างกัน

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ช่วงแรก (เดือนเมษายนถึงมิถุนายน) เป็นช่วงการเริ่มต้น
ปีใหม่หรือ สงกรานต์งานประเพณี
จึงเกี่ยวกับการทำบุญ
เพื่อความเป็นสิริมงคล
และอุทิศส่วนบุญกุศลให้บรรพบุรุษ
มีการเลี้ยง ผีและฟ้อนผี เพื่อขอฝนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ช่วงที่สอง (เดือนมิถุนายนถึงตุลาคม) เป็นช่วงของการ
เพาะปลูก และเป็นเทศกาลเข้าพรรษา ประเพณีจึงเกี่ยวข้อง
กับการประกอบ อาชีพและศาสนา

ภาคเหนือ

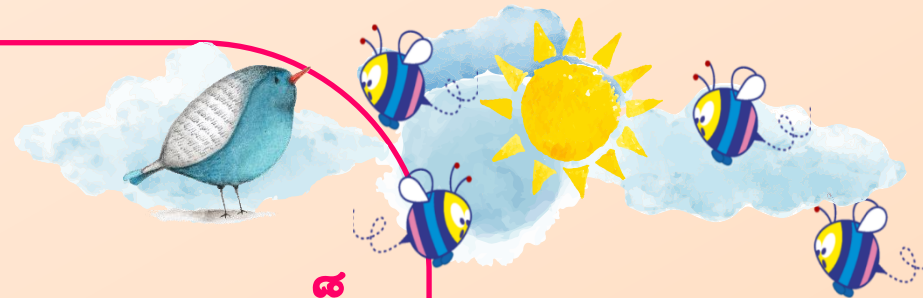

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ช่วงที่สาม (เดือนตุลาคมถึงเมษายน) เป็นช่วงของการเก็บเกี่ยวพืชผลและเทศกาลออกพรรษา ถือว่าเป็นเวลาแห่งการพักผ่อนงาน ประเพณีจึงเป็นงานรื่นเริง และการทำบุญ ที่เกี่ยวกับศาสนา

ภาคเหนือ

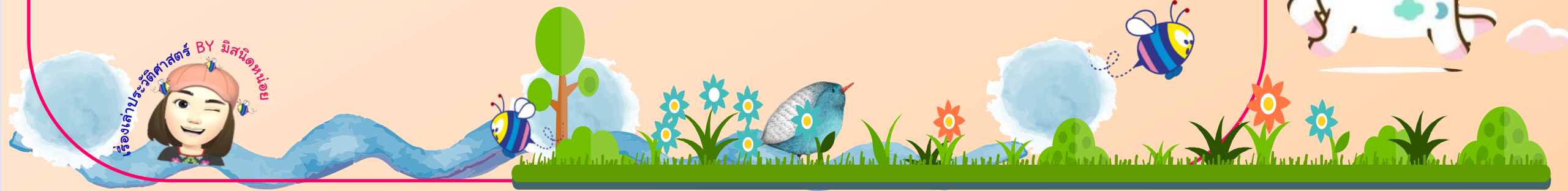
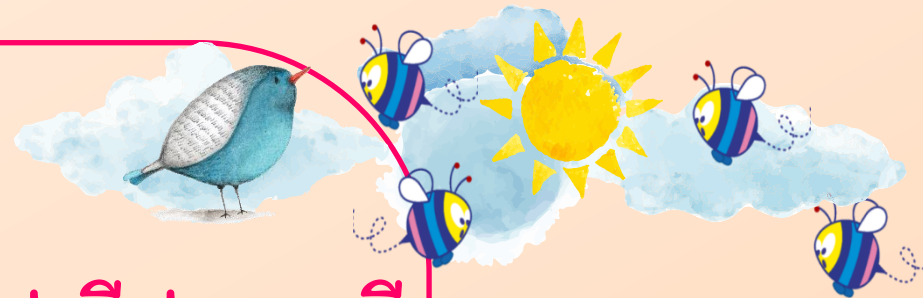

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

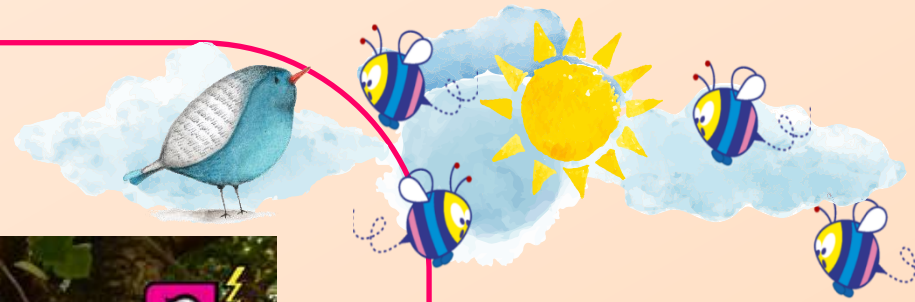
ประเพณีสงกรานต์ มีการทรงน้ำพระพุทธรูป มีประเพณี
ขนทรายเข้าวัด ประเพณีรดน้ำ ขอพรจากผู้ใหญ่
สิ่งที่เป็นประเพณีท้องถิ่น คือ มีการทำบุญถวายขันข้าว
ถวายตุง และไม้ค้ำสะหลีหรือไม้ค้ำโพธิ์ เพื่ออุทิศส่วนกุศล
ให้แก่วิญญาณผิบรรพบุรุษ และเป็นผลบุญสำหรับตนเอง

ภาคเหนือ

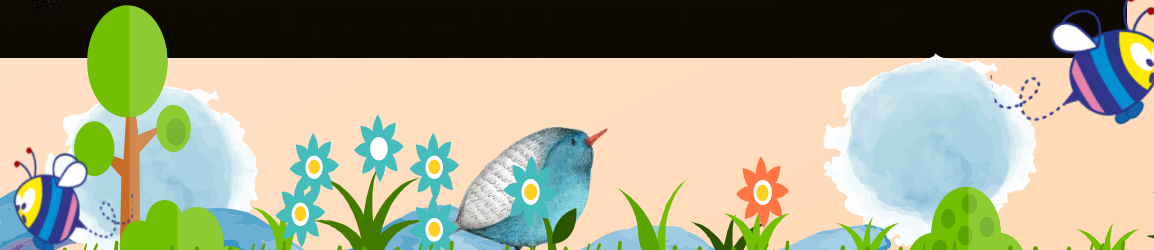

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ไม้ค้ำสหลัศรีมหาโพธิ์
สืบชะตาอายุยืนยาว ในวันปีใหม่เมือง

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ภาคเหนือ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มิสนิคน้อย

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

ประเพณีสืบชะตา การทำพิธีสืบชะตาจะช่วยต่ออายุให้
ตนเอง ญาติพี่น้อง และบ้านเมืองให้ยืนยาว ทำให้เกิดความ
เจริญรุ่งเรืองและความเป็นสิริมงคล โดยแบ่งการสืบชะตา
แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ภาคเหนือ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มิสนิคหม่อม

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

1. การสืบทอดคน นิยมทำกันหลายโอกาส เช่น วันเกิด วันที่ได้รับยศตำแหน่ง วันขึ้นบ้านเมือง

ภาคเหนือ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มิสนิคน้อย

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

2. การสืบชะตาบ้าน เป็นการสืบชะตาชุมชนหรือหมู่บ้าน
เพื่อให้เกิดสิริมงคลปัดเป่าทุกข์ภัยต่างๆ นิยม
จัดเมื่อผ่านช่วงสงกรานต์ไปแล้ว

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

3. การสืบชะตาเมือง เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นด้วยความเชื่อว่า
เทวดาจะช่วยอำนวยความสุขให้บ้านเมือง
เจริญรุ่งเรือง อุดมสมบูรณ์
ในสมัยโบราณพระเจ้าแผ่นดิน
เป็นประธานในพิธี
สืบชะตาเมือง

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

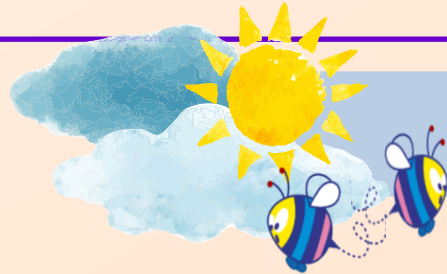
ประเพณีปอยน้อย หรือการบรรพชาของชาวเหนือ เรียก
ต่างกันในบางท้องถิ่น เช่น ปอยน้อย ปอย บวช ปอยลูกแก้ว
ปอยสาংลอง นิยมจัดเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม มีการแห่
ลูกแก้วหรือผู้บวชที่จะแต่งงาน
แบบกษัตริย์หรือเจ้าชาย
เพราะถือคติว่าเจ้าชายสิทธัตถะ
ได้เสด็จออกบวชจนตรัสรู้

ภาคเหนือ

ประเพณีแห่หางแมว

(ช่วงเวลา ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม)

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

กาแล

ภาคเหนือ

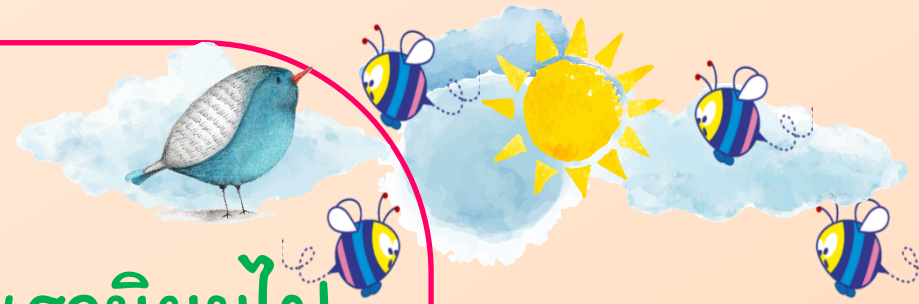
วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพื้นเมือง

“กาดมั่ว” ภาษาล้านนา หมายถึง ตลาดที่คนเรานิยมไป
ซื้อทั้งของกินของใช้ ของกินพื้นบ้านทางภาคเหนือ และของใช้
ที่ชาวบ้านประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา

“กาดมั่ว”
จะเป็นตลาดที่ขายของ
ปนเปกันไปไม่มีระเบียบ

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอาหาร

นิยมรับประทาน ข้าวเหนียวเป็นหลัก

จึงมีภาชนะใส่ข้าวเหนียว

ที่เรียกว่า "หวด" ในการนึ่งข้าวเหนียว

และบรรจุข้าวเหนียวลงภาชนะจักสาน

ที่เรียกว่า "ก่อง หรือกระติบ" ในภาค

อีสาน ทำให้ข้าวเหนียวอุ่น อยู่ได้นานจนถึงเวลารับประทาน

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอาหาร

รสชาติไม่จัด ไม่นิยมใส่น้ำตาลความหวานได้จากส่วนผสมของ
อาหาร และนิยมใช้ถั่วเน่า น้ำพริกที่นิยม เช่นน้ำพริกหนุ่ม

น้ำพริกอ่อง อาหารที่นิยม

ได้แก่ ขนมหินน้ำเงี้ยว

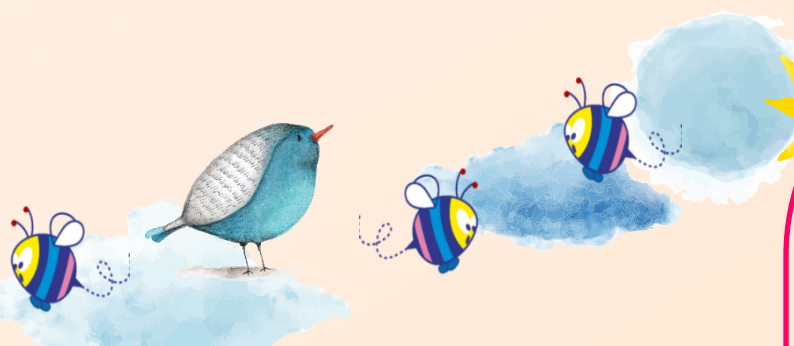
เครื่องปรุงสำคัญคือ "ดอกจี่ว"

เป็นเครื่องเทศ พื้นบ้านกลิ่นหอม

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

สภาพภูมิศาสตร์

บริเวณภาคกลางส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ที่เกิดจากการทับถมดินตะกอนของแม่น้ำ การตั้งถิ่นฐานของผู้จะอยู่บริเวณน้ำ เช่น การพายเรือสินค้า จนกลายเป็นตลาดน้ำ การเล่นเพลง หรือการอาศัยอยู่บน เรือนแพ เป็นต้น

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย

บ้านทรงไทยเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย
ที่ได้คิดสร้างที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพ

ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
และประโยชน์ใช้สอย คือ
เป็นเรือนยกพื้นสูง

เพื่อป้องกันน้ำท่วมตัวเรือน

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย

บ้านเรือนไทย แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

ภาคกลาง

1. เรือนเครื่องสับ เป็นเรือนที่ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย

บ้านเรือนไทย แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

ภาคกลาง

2. เรือนไม้ผูก ทำด้วยไม้ไผ่สร้างโดยไม่ใช่ตะปู

แต่นำจำนวนต่างๆ มาประกอบกัน

เรียกว่าการเข้าไม้ ทำให้
สะดวกต่อการย้ายบ้าน

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มิสนิคน้อย

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย

ชานกว้าง เป็นส่วนอาศัยภายนอก ส่วนที่อาศัย
หลับนอนมีฝาถ้ำเป็นห้อง

สาเหตุที่พื้นที่อยู่อาศัย
ภายนอกมีปริมาณมาก
เพราะดินฟ้าอากาศ

ร้อนอบอ้าว

วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

เรือนครอบครัวขยาย มี 3 แบบ คือ

ภาคกลาง

1. ปลุกเรียงเป็นแถวตามยาวต่อจากเรือนของพ่อแม่

2. วางตัวเรือนเป็นกลุ่ม

มีงานเชื่อมตรงกลาง

งานเชื่อมนี้เปิดโล่ง

3. ปลุกเรือนขึ้นใหม่

อยู่ในบริเวณใกล้ๆ เป็นหลังๆ ไม่มีงานเชื่อม

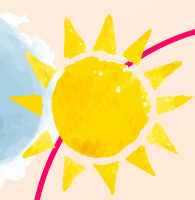

เรือนแพ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มิสชนิดนุช

วัฒนธรรมที่สืบเนื่องจากการทำเกษตรกรรม

ความเชื่อเรื่องแม่โพสพ การสร้างศาลเพียงตา

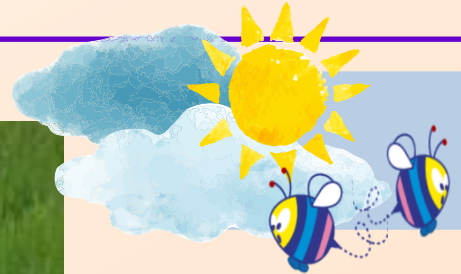
ภาคกลาง

ในทุ่งนา เรียกว่า "เรือนแม่โพสพ" มีการทำขวัญข้าว
เมื่อข้าวเริ่มออกรวง หรือที่เรียกว่า "ข้าวตั้งท้อง"

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสมีดน้อย

ไหว้แม่โพสพ

แหล่งที่มา : <https://mpics.mgonline.com/pics/Images/555000010450401.JPEG> ,

https://p.mqcdn.me/nKIJvcOhTU-4jSXbnMhTnCdcGAQ=//028/012/000/20200721_222158_1595344918_5f1708160fd73.jpeg

"ตาเหลว"

แหล่งที่มา : <https://mpics.mgonline.com/pics/Images/555006010950401.JPEG> ,

<http://3.bp.blogspot.com/-9CezgXNaKY4/UeVZ7i1L9UI/AAAAAAAAAJI/2bmkW6z0wUg/s1600/dscf4494.jpg>

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร

มีอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งพืช ผักและสัตว์ นิยม
รับประทานข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก ในอดีตนิยมใช้ใบ
บัวห่อข้าวนำไปรับประทานเวลาออกไปทำงานในนา
หรือการเดินทางเรียกกันว่า "ข้าวห่อใบบัว" กับข้าว
ที่นิยมคือ น้ำพริกประเภทต่างๆ เช่น น้ำพริกเผา
น้ำพริกกะปิ น้ำพริกปลาย่าง

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสโมดน้อย

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร

"ข้าวห่อใบบัว"

ภาคกลาง

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสินิดน้อย

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีรับบัว เป็นประเพณีของชาวอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ในเทศกาลออกพรรษา อำเภอบางพลี เป็นแหล่งที่มีดอกบัวหลวงมาก ช่วงออกพรรษา ชาวบ้านจะไปเก็บดอกบัว เพื่อมาประกอบพิธีทำบุญ ในวันออกพรรษา ต่อมาชาวบางพลีเป็นผู้เก็บดอกบัว ไร่แจกให้ชาวต่างถิ่น เพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีรับบัว

ภาคกลาง

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสินิดน้อย

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรม
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นประเพณีถวายเกสร หรือ
ยาแด่พระสงฆ์ โดย ทำวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10
พุทธศาสนิกชนจะนำอาหารและข้าวต้มมัด หรือ
ข้าวต้มลูกโยนไปทำบุญและจะมีน้ำผึ้งบริสุทธิ์ พร้อม
น้ำตาลทรายและผ้าแดงผืนเล็กๆ

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ BY มีสินัดน้อย

ภาคกลาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรน้ำผึ้ง

เป็นประเพณีที่นิยมในหมู่คน ไทยเชื้อสายมอญ

ผู้มาทำบุญจะนำน้ำผึ้ง

ใส่ในบาตรเปล่า

ที่ตั้งอยู่

สวัสดีค่ะเด็กๆ

